

CAPÍTOL SETÈ
SOBRE ELS EFECTES DE L'EDUCACIÓ

CONTE I

Un visir tenia un fill beneit i gamarús; el va confiar a un savi i li demanà que l'eduqués amb l'esperança que posés una mica de seny. Durant un quant temps el savi va estar-li ensenyant sense cap resultat. Va enviar un missatger al pare per dir-li: «Aquest noi no aprendrà mai i m'ha fet parar boig.»

Quan la naturalesa mostra aptituds,
tindrà efectes la bona educació,
però el ferro que no està ben forjat
mai no es podrà polir a la perfecció.
Si rentes el gos al vast oceà,
encara que quedi xop serà impur;
l'ase que muntava Jesús, si anés a la Meca,
seguiria essent a la tornada el ruc que era.

CONTE 2

Un savi aconsellava als seus fills: «Fills meus, apreneu un ofici perquè no es pot confiar en possessions i riqueses, i tant l'or com la plata són un perill durant el viatge, o bé te'ls prenen els lladres de cop, o bé els vas gastant a poc a poc; en canvi, un ofici és una

font inesgotable, una riquesa duradora, i l'home hàbil que té un ofici no s'inquieta si perd la riquesa, ja que el propi ofici és la seva riquesa. Allà on vagi és valorat i s'asseu en llocs destacats; en canvi, el qui no té ofici malviu amb poc menjar i passa moltes penes.»

La persona que ha viscut a la glòria
difícilment acceptarà haver d'obeir,
i qui està acostumat a honors i reverències
amb penes i treballs aguantarà la tirania dels altres.

Va haver-hi un cop a Síria una revolta,
i tota la gent va fugir per totes bandes;
els fills llestos dels camperols
es van convertir en visirs del rei,
i els fills ignorants dels visirs
van voltar pels pobles com a mendicants.

CONTE 3

Un home savi educava un príncep, l'assotava sense manies i el tractava amb molta severitat. Un dia, el nen se'n va queixar al seu pare dient que ja no ho aguantava més, es va treure la roba i li mostrà el cos lacerat. El pare es va empipar, va convocar el preceptor i li digué: «Els fills dels meus súbdits no els maltractes ni els castigues tant com el meu fill. ¿Per què ho fas, això?»

Va respondre: «El motiu és que parlar de forma assenyada i actuar com cal convé a tothom, però és fonamental per als reis, ja que tot el que ells diuen i fan arriba a les orelles de la gent co-

muna, mentre que els actes i les paraules del poble no tenen tanta importància.

“Si el pobre comet cent bestieses,
els seus amics no en veuran ni una.
Però quan fa una gràcia el soldà,
tot el regne se n’assabenta.”

»Per això és necessari que el preceptor dels prínceps eduqui i corregeixi el comportament dels fills dels reis, *que Déu els faci créixer de forma correcta*,¹⁸² i, per tant, cal esforçar-s’hi més que amb els fills dels súbdits.

“El qui de jove no aprèn bones maneres,
quan sigui gran no es podrà arreglar.
La llenya verda pots torçar-la com vulguis,
quan està seca només l’adreces amb foc.”»

El rei es va mostrar d’acord amb el raonament i la resposta del savi, li va regalar una túnica i diners i li va augmentar la dignitat.

CONTE 4

Vaig conèixer en terres del Magrib un mestre tosc, malparlat, antipàtic, cruel, miserable i sense mesura. Quan els fidels el veien els espatllava el dia, i la manera com recitava l’Alcorà era una tortura per a la gent. Un grup d’alumnes purs i virtuoses eren l’objectiu dels seus càstigs i renecs, i no s’atrevien a riure ni go-

saven parlar. De tant en tant clavava cops al rostre lluminós d'algun noi, i altres vegades turmentava els peus cristal·lins d'algun altre. Vaig sentir dir que finalment l'assumpte del seu mal comportament va fer-se públic, el van assotar i van expulsar-lo. Després van lliurar l'escola a un asceta benèvol, tranquil, bona persona i pacient, que no parlava si no era estrictament necessari, i ningú no patia per les seves paraules. Els nens van oblidar a poc a poc el terror del seu antic mestre i van veure que el nou tenia un caràcter angelical. Un per un es van anar convertint en dimonis. A causa de la benvolença del mestre, van oblidar la ciència i l'estudi, i es passaven la majoria del temps jugant o clavant-se cops al cap amb les pissarres no corregides.

Quan el mestre no és sever i dur,
els nens al mercat juguen a saltar.

Vaig passar per l'escola dues setmanes més tard i vaig veure l'antic mestre tot content perquè li havien restituit la feina anterior. Vaig trobar-ho injust i vaig exclamar: «*No hi ha poder excepte en Déu*», preguntant-me per què havien posat altre cop el dimoni per educar els àngels. Un vell afable i experimentat ho va sentir i va dir rient:

«Un monarca va enviar el seu fill a l'escola
amb una pissarra de plata a l'espatlla.
Hi havia escrit en lletres d'or a sobre: “És millor
la severitat del mestre que l'amor patern.”»